

Motion till riksdagen

1987/88:So466

av Gullan Lindblad och Birger Hagård (m)
om åtgärdsprogram mot skadeverkningar
av amalgam

"Oral galvanism" och biverkningar av amalgam som tandlagingsmaterial har debatterats livligt i många år. Det var dock inte förrän den 19 maj 1987, då socialstyrelsen överlämnade sin rapport, den s. k. LEK-utredningen (Lågdos-Effekter av Kvicksilver) till regeringen, som det klart framsades att amalgam är ett ur toxikologisk (gift-) synpunkt olämpligt tandfyllnadsmaterial, som skall avvecklas när lämpliga ersättningsmaterial tagits fram.

Ett historiskt ställningstagande

Det var ett historiskt ställningstagande, när socialstyrelsen helt ställde sig bakom expertutredningens uttalanden i rapporten. Äntligen kunde de patienter som lidit i årtal och känt sig missförstådda av "expertisen" känna en viss lättnad. Ändå återstår det mesta att göra.

Det var först efter hårt politiskt tryck som expertutredningen tillsattes. Dessförinnan hade dock en expertgrupp inom socialstyrelsen utarbetat en rapport, "Kontroll och tillsyn av dentala material", som överlämnades till regeringen i januari 1986. I denna rapport, till vilken vi bl. a. hänvisade i en motion till föregående riksmöte, föreslogs bl. a. upprättandet av ett produktregister och ett biverkningsregister. Ett intensifierat forskningssamarbete inom vissa discipliner vad gäller biologiska effekter av dentala material föreslogs, främst mellan medicin och odontologi. Vidare framhövdes nödvändigheten av ett effektivt informations- och rapporteringssystem till läkare, tandläkare och övrig tandvårdspersonal.

Utskottet hänvisade i denna fråga till viss försöksverksamhet med registrering av biverkningar av dentala material i ett landsting samt till utredningen om den medicintekniska säkerheten. Denna utredning är nu klar och har nyligen remissbehandlats. Regeringen har inte föreslagit några åtgärder i frågan.

Utskottet avstyrkte i övrigt motionsförslag om fortsatt utredning på området i avvaktan på LEK-utredningen.

Arbetet måste intensifieras

De återopade utredningarna är nu slutförda och regeringen bör snarast framlägga förslag till riksdagen i frågan.

"Hittills har ingen blivit hjälpt genom myndigheternas försorg. . . Socialstyrelsens LEK-utredning var bara en svag början på vägen att lösa alla frå-

gor kring problemet: tekniska, medicinska och rättssäkerhetsmässiga". Så skriver fil. dr Jaro Pleva i Hagfors med korrosion som specialitet. Han menar t. ex. att kombination av olika metaller i munhålan, främst amalgam och guld, ger ett batteri, där kvicksilveravgången ökar avsevärt. Han anser att ett förbud mot att sätta ihop amalgam och guld är synnerligen angeläget.

Dr Patrick Störtebecker, tidigare docent i neurologi vid Karolinska Institutet, sade i en artikel i Svenska Dagbladet den 20 maj 1987: "Många patienter, vilka själva inför tandläkare och läkare har hävdade att deras sjukdomssymptom måste bero på tänderna och ha sitt ursprung i en kvicksilverförgiftning från tandamalgam, har blivit grovt feldiagnostiserade och som följd härav även grovt felbehandlade, ja, till och med mycket ofta behandlats som 'inbillningssjuka'." Han menar att den årliga direkta kostnaden för att behandla kvicksilverförgiftade patienter som "inbillningssjuka" torde uppgå till flera miljarder kronor bara för själva den "felaktiga" sjukvården med avseende på diagnostik och behandling.

En bit på väg . . .

Många patienter har upplevt att de inte mötts av öppenhet och förståelse, när de uppgett att de drabbats av kvicksilverförgiftning. De har rätt att kräva detta vid besök hos läkare, tandläkare och försäkringskassa.

Varje patient som drabbats av symptom som kan härröra från kvicksilverexposition har numera rätt att få amalgamfyllningar utbytt inom den allmänna tandvårdsförsäkringens ram. En sak är principen, en annan är verkligheten. Attityder och förlegade värderingar är inte alltid lätta att påverka. Socialstyrelsens ställningstagande bör därför ses som ett stort steg framåt.

Det är nu viktigt att ett samlat "åtgärdsprogram" presenteras av regeringen, vilket bl. a. upptar de av oss ovan tidigare redovisade förslagen.

Följande åtgärder är särskilt viktiga:

att stimulera utvecklingen av nya tandvårdsmaterial och därefter snarast möjligt avveckla bruket av amalgam,

att helt undvika amalgamarbeten under graviditet,

att undvika kombination av olika metaller, främst amalgam och guld,

att utfärda noggranna instruktioner om hantering av amalgam,

att införa rapportering när det gäller biverkningar av material och att upprätta ett biverkningsregister,

att ge fortlöpande aktuell information till tandvårds- och sjukvårdspersonal i hithörande frågor,

att intensifiera forskning och forskningssamarbete mellan medicin och odontologi vad gäller kvicksilvers biologiska och toxikologiska effekter samt att ställa erforderliga medel härför till förfogande.

Hemställen

Mot. 1987/88

So466

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen hos regeringen begär ett skyndsamt förslag till åtgärdsprogram mot skadeverkningar av amalgam i enlighet med det i motionen framlagda förslaget.

Stockholm den 22 januari 1988

Gullan Lindblad (m)

Birger Hagård (m)